

VERA: een workshop rond explorerend leren over duurzaamheid

Jongeren hechten meer dan ooit belang aan thema's als klimaatopwarming, duurzaamheid en natuurbehoud getuigen de klimaatprotesten en steunacties op sociale media. Als laatstejaars leerkrachten secundair onderwijs, wilden we nagaan hoe we op deze interesse konden inspelen en leerlingen actief te laten kennismaken met duurzaamheid in de maatschappij. Deze themabehandeling past binnen de leerplandoelen van het vak Mens en Samenleving in de eerste graad secundair onderwijs.

Het resultaat van deze oefening is "VERA: een integratieworkshop om maatschappelijk verantwoord ondernemen en consumeren aan te leren binnen het vak Mens en Samenleving". Via deze workshop verkennen leerlingen vier hoeken rond maatschappelijk verantwoord ondernemen- consumeren aan de hand van online tools en bewegingsrijke werkvormen.

De start van VERA

Voor we van start gingen met de ontwikkeling van onze workshop, evalueerden we het bestaande lesmateriaal van de eerste graad voor het vak Mens en Samenleving op basis van vijf criteria: niveau, samenhang en structuur, lay-out, werkvormen en mediagebruik. Op basis van dit onderzoek stelden we vast dat het beschikbare lesmateriaal weinig activerend is en weinig samenhang biedt tussen de verschillende onderwerpen.

Vervolgens brachten we de noden van leerkrachten Mens en Samenleving in kaart. Aan de hand van interviews en een enquête leerden we dat zij hoofdzakelijk nood hebben aan activerend, gestructureerd, bewegingsrijk en differentiërend lesmateriaal met integratie van online tools. Op basis hiervan formuleerde we onze onderzoeksvraag: hoe creëren we op een actieve manier meer samenhang tussen de onderwerpen maatschappelijk verantwoord ondernemen en consumeren en andere lesonderwerpen binnen het vak Mens en Samenleving (bv. budgetbeheer, de afvalberg, mensenrechten)? Na een analyse, leek ons de ontwikkeling van een workshop het gepaste middel om deze doelen te bereiken.

VERA neemt je mee op een duurzame reis!

Het resultaat van dit werk is VERA, een workshop met lesmateriaal, een website, Instagram-pagina en lerarenbundel rond maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) en -consumeren (MVC). Maatschappelijk verantwoord ondernemen is erop gericht om economische prestaties na te streven met respect voor de mens en de aarde. Ook consumenten kunnen hun steentje bijdragen door te consumeren zonder dat dit nadelig is voor de mens en de aarde. Dit kan door bijvoorbeeld producten te kopen met een duurzaam keurmerk of producten na gebruik een goede bestemming te geven.

VERA is de naam van het personage dat de leerlingen doorheen de workshop begeleidt en motiveert in hun leerproces rond MVO en MVC. Haar naam is niet toevallig gekozen: VERA staat immers voor VERAntwoord [ondernemen en consumeren].

De VERA workshop is opgebouwd uit vier leerhoeken. Elke hoek bouwt een brug van MVO of MVC naar één of meerdere lesonderwerpen binnen het vak Mens en Samenleving. Hoewel de vier hoeken één harmonieus geheel vormen, kunnen deze ook afzonderlijk ingezet worden. Het schematische overzicht van de leerhoeken zorgt ervoor dat leerkrachten flexibel een selectie kunnen maken op basis van het onderwerp, de beschikbare lestijd, aard van de werkvormen en leerplandoelen.

Elke hoek is opgesteld met het oog op differentiatie: de leerkracht kan lesmateriaal selecteren in functie van het niveau en de interesses van leerlingen. Dit zorgt ervoor dat de workshop kan gebruikt worden in zowel de A- als B-stroom van de eerste graad. De workshop stimuleert ook de autonomie van leerlingen.

Tijdens de workshop doorlopen ze zelfstandig de hoeken met behulp van online tools, begeleidingsfiches, tastbaar materiaal en de VERA website. De leerkracht fungeert hierbij hoofdzakelijk als coach. Op die manier kunnen leerlingen die moeilijkheden ondervinden met het verwerken van de workshop extra ondersteuning krijgen. Om de verworven kennis vervolgens vast te zetten, reikt de website van VERA ook evaluatiemateriaal aan (bv. een affiche of filmpje maken).

Het thema duurzaamheid in gedachte, is onze workshop zelf ook duurzaam. Het volledig pakket is digitaal verkrijgbaar – van het didactische materiaal tot de lerarenbundel. Bovendien werkt de workshop ook aan de digitale vaardigheden en de digitale wijsheid van leerlingen doordat Vera haar eigen Instagramaccount heeft waarop ze regelmatig duurzame tips en events deelt.

Feedback van vakleerkrachten in de praktijk

Omwille van COVID-19 was het niet mogelijk om de workshop in de praktijk te testen. Toch konden we de gebruiksvriendelijkheid van het materiaal evalueren door een feedbackfiche te delen binnen vijf leerkrachtengroepen op Facebook. Leerkrachten apprecieerden dat de workshop verschillende onderwerpen integreert en dat er veel variatie is in het gebruik van werkvormen en multimediale opdrachten.

Verder kregen we ook heel wat positieve feedback over de lerarenbundel. Zowel de lay-out als de inhoud werd gewaardeerd. Zo gaven leerkrachten aan dat de lerarenbundel voldoende instructies bevat en een goede leidraad vormt voor de uitwerking van de workshop. Ook bleek dat het lesmateriaal breder kan ingezet worden dan enkel binnen het vak Mens en Samenleving zoals bijvoorbeeld binnen economische vakken.

Met de VERA workshop willen wij de tekortkomingen in de leerwerkboeken Mens en Samenleving die leerkrachten ervaren, wegwerken. Dit doen we door gestructureerd, bewegingsrijk en differentiërend lesmateriaal dat online tools integreert. Daarnaast wensen we ook een bewustwording teweeg te brengen bij leerlingen en leerkrachten over hoe zij zelf

hun steentje kunnen bijdragen aan een duurzamere wereld. Want zoals Robert Swan ooit zei: "De grootste bedreiging voor de aarde is het geloof dat iemand anders haar zal redden." Op deze manier helpen wij via het onderwijs mee aan de ontwikkeling van een duurzame maatschappij.

Laura De Backer, Jonna De Schryver, Lien Hoornaert, Ulrike Van Coppernolle